

MA'RIFATPARVAR JADIDLAR MEROSINI ANTROPOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI

Akobirov Roziddin Shuhrat o'g'li

Osiyo xalqaro universiteti Iqtisodiyot va pedagogika fakulteti

Pedagogika yo'nalishi I-kurs magistri

Annotatsiya: *Mazkur tezisda ma'rifatparvar jadidlar faoliyatini zamonaviy ta'lim jarayonida o'qitish masalalari antropologik yondashuv nuqtayi nazaridan tahlil qilinadi. Antropologik yondashuv jadidlar merosini faqat tarixiy hodisa sifatida emas, balki inson shaxsini shakllantirish, milliy o'zlikni anglash va ijtimoiy ongni rivojlantirish omili sifatida o'rganishga imkon beradi. Tadqiqotda jadidlarning ma'naviy-axloqiy qarashlari, ta'lim-tarbiyaga oid g'oyalari va pedagogik faoliyati zamonaviy ta'lim texnologiyalari bilan integratsiyada yoritiladi. Shuningdek, interfaol metodlar, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim va kompetensiyaviy yondashuv asosida jadidlar merosini o'qitish samaradorligini oshirish yo'llari taklif etiladi.*

Kalit so'zlar: *jadidechilik, ma'rifatparvar jadidlar, antropologik yondashuv, ta'lim texnologiyalari, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, milliy ong, pedagogik innovatsiyalar.*

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida milliy tarix va madaniy merosni zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida o'rganish va ta'lim jarayoniga tatbiq etish dolzarb masalalardan biridir. Ayniqsa, XX asr boshlarida shakllangan ma'rifatparvar jadidlar harakati o'zining ijtimoiy, madaniy va pedagogik ahamiyati bilan ajralib turadi. Jadidlar nafaqat yangi usul maktablarini joriy etgan, balki insonni jamiyat taraqqiyotining markaziga qo'ygan ilg'or g'oyalarni ilgari surganlar.

Shu nuqtayi nazardan, jadidlar faoliyatini antropologik yondashuv asosida o'rganish va o'qitish ta'lim mazmunini insonparvarlashtirishga xizmat qiladi. Antropologik yondashuv ta'lim jarayonida shaxsning ehtiyojlari, qadriyatlar va ijtimoiy tajribasini inobatga olishni nazarda tutadi. Bu esa jadidlar merosini o'qitishda an'anaviy faktologik yondashuvdan voz kechib, mazmunan chuqur va hayotiy talqinga o'tish imkonini beradi.

Asosiy qism

Ma'rifatparvar jadidlar faoliyatining markazida inson, uning tafakkuri va ma'naviy kamoloti turadi. Jadidlar ta'limni jamiyatni isloh qilishning asosiy vositasi sifatida ko'rganlar. Ular maktabni faqat bilim beruvchi muassasa emas, balki shaxsni tarbiyalovchi ijtimoiy institut sifatida talqin qilganlar. Antropologik yondashuv aynan shu jihatlarni ochib berishga xizmat qiladi.

Antropologik yondashuv asosida jadidlar merosini o'qitish jarayonida quyidagi tamoyillar muhim ahamiyat kasb etadi:

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

- shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim;
- milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligi;
- ta‘lim mazmunining hayot bilan bog‘liqligi;
- o‘quvchining faol subyekt sifatida ishtiroki.

Zamonaviy ta‘lim texnologiyalarini jadidlar merosi bilan uyg‘unlashtirish o‘quvchilarda tanqidiy fikrlash, ijtimoiy faollik va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishga yordam beradi. Masalan, muammoli ta‘lim, loyiha metodi, debat va keys-stadi texnologiyalari orqali jadidlarning ma‘rifiy qarashlarini tahlil qilish o‘quvchilarning mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, antropologik yondashuv jadidlarning pedagogik faoliyatini shaxsiy hayotiy tajriba, tarixiy sharoit va ijtimoiy muhit bilan uzviy bog‘liq holda o‘rganishni taqozo etadi. Bu yondashuv jadidlarni idealizatsiya qilmasdan, ularning inson sifatidagi ichki dunyosi, ijtimoiy mas‘uliyati va ma‘naviy izlanishlarini ochib berishga imkon yaratadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ma‘rifatparvar jadidlar merosini antropologik yondashuv asosida o‘qitish ta‘lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Bunday yondashuv jadidlar faoliyatini zamonaviy ta‘lim talablariga mos holda talqin etish, yosh avlodda milliy ong va ma‘naviy mas‘uliyatni shakllantirish imkonini beradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan integratsiyalashgan antropologik yondashuv jadidlar merosini o‘qitishda innovatsion va samarali metodik modelni yaratishga asos bo‘la oladi.

Mazkur yondashuv dissertatsion tadqiqotlar uchun nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo‘lib, jadidshunoslik, pedagogika va metodika sohalarida yangi ilmiy xulosalar chiqarish imkonini yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma‘naviyat, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat‘iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. – Toshkent, 2017.
3. Qosimov B. Jadidchilik harakati va uning ma‘naviy asoslari. – Toshkent: Fan, 2004.
4. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent, 1992.
5. Xo‘jayev F. Jadidlar va milliy uyg‘onish masalalari. – Toshkent, 2010.

